

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 640
Бања Лука, 7.4.2010. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Стаке Гојковић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Т. К. из Б. Л., кога заступа пуномоћник Р. П., адвокат из Б. Л., против тужених С. К. из Б. Л., коју заступа пуномоћник Ђ. Ц., адвокат из Б. Л., А. Д. Т. из Б. Л. и Завода за ... А. Д. Б. Л., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Бања Луци број 011-0-Гж-07-000 454 од 29.11.2007. године, на сједници вијећа одржаној 7.4.2010. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бања Луци број П-451/02 од 23.10.2006. године утврђено је да је тужилац члан породичног домаћинства Б. К., ранијег носиоца станарског права на стану у Б. Л. у улици ... бр. ..., те да му припада право на мирно и несметано коришћење наведеног стана, затим да је ништав акт Т., Б. Л. (у даљем тексту: друготужени) број 723 од 20.11.1996. године којим се даје сагласност за пренос станарског права са Б. К. на тужену С. К. (у даљем тексту: првотужена), да је ништав уговор о кориштењу стана који се налази у Б. Л. у улици ... бр. ..., закључен 10.2.1997. године под бројем 0303-470/97 између туженог Завода за ... а.д. Б. Л. (у даљем тексту: трећетужени) и првотужене, те је наложено првотуженој да тужиоцу преда у супосјед стан у Б. Л. у улици ... бр. Истом пресудом тужени су обавезани да солидарно плате тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 6.700,00 КМ, док је са дијелом захтјева за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа тужилац одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бања Луци број 011-0-Гж-07-000 454 од 29.11.2007. године жалбе тужених су уважене, првостепена пресуда преиначена тако што је у цјелости одбијен тужбени захтјев тужиоца, те тужилац обавезан да првотуженој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 2.400,00 КМ.

Благовремено изјављеном ревизијом тужилац побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се оспорена пресуда преначи тако да се жалбе тужених одбију као неосноване.

У одговору на ревизију првотужена је оспорила наводе тужиоца и предложила да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

У овој парници тужилац захтијева да се утврди да је члан породичног домаћинства свог оца Б. К., ранијег носиоца станарског права на стану у Б. Л., у улици ... бр. ..., да је ништав акт друготуженог којим је дата сагласност за пренос станарског права на предметном стану на првотужену, па слиједом тога да је ништав и уговор о коришћењу стана који је првотужена закључила са трећетуженим и да се првотужена обавезе да тужиоцу преда у супосјед предметни стан.

У поступку који је претходно доношењу оспорене пресуде утврђено је, а то међу парничним странкама није ни спорно, да је предметни стан додијељен на кориштење оцу тужиоца Б. К. по основу радног односа 1972. године, када је он био у браку са М. К., мајком тужиоца, ради адекватног рјешавања стамбеног питања његове породице, коју су поред родитеља тужиоца, чинили он и његова сестра Н.; да је тужилац од 15.6.1981. године пријављен на адреси спорног стана; да је мајка тужиоца умрла, а да је његов отац Б. К. закључио брак са првотуженом ... године; да је тужилац у априлу 1991. године отишао у Ш., а након тога илегално прешао у Њ., што му је сугерисао отац, јер је Хрват; да је отац тужиоца Б. К. умро ... године; да је тужилац дошао на сахрану оцу и одмах након сахране напустио Б. Л.; да је друготужени дао сагласност првотуженој за пренос станарског права на предметном стану, а да је првотужена са трећетуженим закључила уговор о коришћењу стана 10.2.1997. године; да је тужилац 2002. године спријечен да користи стан, јер је првотужена промијенила браву на улазним вратима.

Код таквог стања чињеница, првостепени суд је закључио да је одлазак тужиоца у иностранство привременог карактера и да зато није изгубио статус члана породичног домаћинства носиоца станарског права Б. К., те да првотужена удајом за Б. К. није у смислу члана 19. став 2. Закона о стамбеним односима - пречишћени текст ("Службени лист СРБиХ", бр. 14/84, 12/87 и 36/89, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 19/93, 12/99 и 31/99 - у даљем тексту: ЗСО) по сили закона постала носилац станарског права на спорном стану, да је предметни стан брачна течевина родитеља тужиоца, а станарско право имовинско право подобно за наслеђивање, па да су давањем сагласности друготуженог, а уговором о коришћењу стана који је првотужена закључила са трећетуженим повријеђена права тужиоца на дом из члана 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: ЕК) и право на имовину из члана 1. Протокола 1. уз ЕК, те члана II/3 ф) Устава БиХ, и стога ништави у смислу члана 103. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 27/78 до 57/89 и "Службени гласник РС",

бр. 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: ЗОО) и да тужиоцу припада право на супосјед предметног стана.

Одлучујући о жалбама тужених, другостепени суд је нашао да је првостепена пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права. Другостепени суд сматра да је првотужена закључењем брака ... године са носиоцем станарског права Б. К., стекла својство суносиоца станарског права на предметном стану по сили закона у складу са чланом 19. став 2. ЗСО. Стога је, по оцјени другостепеног суда, првотужена имала право да се обрати даваоцу стана на коришћење ради преноса станарског права, а затим и да са трећетуженим закључи уговор о коришћењу стана. Зато акт друготуженог о давању сагласности првотуженој, као и уговор о коришћењу стана нису ништави у смислу члана 103. ЗОО, јер нису у супротности са одредбама ЗСО. Налазећи да у складу са одредбом члана 22. став 1. ЗСО послје смрти носиоца станарског права, право да настави користити стан има само онај члан породичног домаћинства који је са носиоцем станарског права трајно живио и становао у истом стану у смислу члана 6. ЗСО и који је послје смрти носиоца станарског права наставио да користи стан, а да је тужилац отишао у Ш. 1991. године и да послје смрти оца није остао у стану, другостепени суд је закључио да тужилац не испуњава услове из наведених законских одредби, те да му не припада право да трајно настави да станује у предметном стану.

Прихватајући правилним правно схватање првостепеног суда да је станарско право имовинско право, другостепени суд налази да је погрешним тумачењем одлуке Уставног суда БиХ број У-55/02 првостепени суд погрешно закључио да је станарско право предмет наслеђивања, те да се суносиоцем станарског права сматра само онај брачни друг који је био у браку са носиоцем станарског права у вријеме када је овај закључио уговор о коришћењу стана и који је заједно с њим уселио у стан, налазећи да се наведена одлука односи на другачије чињенично стање и разрешење спора о станарском праву на стану између разведених брачних другова. Узимајући у обзир правно схватање да је постојање трајаности живљења и становања дјете са носиоцем станарског права, родитељем, у заједничком домаћинству у вријеме смрти родитеља услов за стицање статуса члана породичног домаћинства изражено у више одлука Уставног суда БиХ, на које се позвао, другостепени суд је закључио да тужилац током свог боравка ван Б. Л. није остварио довољно јаку везу са станом свог оца да би се могао сматрати његовим домом, па да нема повреде члана 8. ЕК и члана П/3 ф) Устава БиХ.

Оспорена другостепена одлука је правилна и законита.

Одредбом члана 19. став 2. ЗСО је прописано да, ако је уговор о коришћењу стана закључио један од брачних другова који живи у заједничком домаћинству, носиоцем станарског права сматра се и други брачни друг. Према одредби става 3. истог члана, кад један брачни друг умре или трајно престане да користи стан, други брачни друг остаје сам носилац станарског права ако овим законом није другачије прописано.

У конкретном случају утврђено је да је првотужена закључила брак са носиоцем станарског права на предметном стану Б. К. ... године и да је са њим живјела у заједничком домаћинству у том стану до његове смрти, па нема сумње да је на тај начин стекла својство суносиоца станарског права на предметном стану у смислу члана 19. став 2. ЗСО. Зато је без утицаја на правилност одлуке у овом спору то што је другостепени суд цијенио као неспорну чињеницу да је првотужена засновала ванбрачну заједницу са носиоцем станарског права 1991. године, а што у првостепеном поступку није утврђено, па нема повреде одредбе члана 8. у вези са чланом 209. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07 и 49/09 у даљем тексту: ЗПП).

С обзиром да је носилац станарског права Б. К. умро ... године, првотужена као његов брачни друг је у смислу члана 19. став 3. ЗСО остала једини носилац станарског права на предметном стану. Стога јој и припада право да од даваоца стана на кориштење тражи сагласност за пренос станарског права и да закључи уговор о кориштењу стана са надлежним органом. Према томе, правилно је другостепени суд примијенио материјално право када је закључио да акт друготуженог о давању сагласности и уговор о кориштењу стана који је првотужена закључила са трећетуженим, нису у супротности са одредбама ЗСО, па да слиједом тога нису ништави у смислу члана 103. ЗОО.

Неоснован је приговор ревидента да првотужена није могла пренијети станарско право на предметном стану без његовог пристанка, па и под претпоставком да је имао својство члана породичног домаћинства носиоца станарског права Б. К. Из одредбе члана 22. став 1. ЗСО произлази да када носилац станарског права умре, чланови његовог породичног домаћинства који наставе да користе стан, споразумом између себе одређују једно лице за носиоца станарског права и о томе обавјештавају даваоца стана на кориштење, уколико у стану није остао брачни друг као носилац станарског права. Дакле, брачном другу, који је остао у стану као носилац станарског права, није потребна никаква сагласност нити споразум са члановима породичног домаћинства за пренос станарског права, како то погрешно сматра ревидент.

Након смрти носиоца станарског права, право да наставе трајно и несметано користити стан, имају они чланови породичног домаћинства који су са носиоцем станарског права трајно живјели и становали у истом стану (члан 6. став 1. ЗСО) који и након смрти носиоца станарског права наставе са кориштењем стана. Неспорно је да је тужилац отишао из Б. Л. у априлу 1991. године у Ш. на три мјесеца, да се није вратио због ратних догађања, да је први пут дошао 1996. године када му је умро отац и да је одмах након сахране отишао у Њ. Уколико би се прихватио оправданим боравак тужиоца у Ш. и Њ. у вријеме ратних дејстава, па и у вријеме смрти носиоца станарског права и његов одлазак након сахране због околности на које се позива, по оцјени овог суда не може се прихватити оправданим да у даљем временском периоду од шест година након смрти оца до подношења тужбе, тужилац није користио предметни стан за становање. Зато је правилно закључио другостепени суд да је тужилац изгубио својство члана породичног домаћинства носиоца станарског права на предметном стану, а тиме и право да након смрти носиоца станарског

права трајно и несметано користи предметни стан у смислу члана 21. став 2. ЗСО, па нема повреде одредбе члана 8. ЕК и члана II/3 ф) Устава БиХ.

Станарско право је имовинско право *sui generis*, оно се стиче и преноси на начин и под условима прописаним ЗСО и због тога се не може прометовати, нити може бити предмет наслеђивања. У овој парници је утврђено да тужиоцу не припада право да трајно и несметано користи предметни стан након смрти носиоца станарског права, нити тужилац може полагати право на посјед предметног стана по основу наслеђивања иза смрти оца, као ранијег носиоца станарског права, па је правилно поступио другостепени суд када је одбио као неоснован и захтјев тужиоца за предају стана у супосјед. Из истих разлога нема повреде права тужиоца на имовину у смислу члана 1. Протокола 1. уз ЕК и члана II/3 к) Устава БиХ.

Правилно је уочио другостепени суд да се одлука Уставног суда БиХ број У-55/02 односи на другачије чињенично стање и изражава правно схватање о уређењу односа у погледу станарског права на стану брачних другова након развода брака и да из наведене одлуке не произлази да се суносиоцем станарског права на стану сматра само онај брачни друг који је био у браку са носиоцем станарског права, када је овај закључио уговор о коришћењу стана и који је заједно са њим уселио у стан, на чему тужилац неосновано инсистира и у ревизији. Другостепени суд се позвао на одлуке Уставног суда БиХ наведене у образложењу оспорене пресуде, у којим је изражено право схватање да је услов за постојање својства члана породичног домаћинства носиоца станарског права трајно живљење и становање са носиоцем станарског права у заједничком домаћинству у вријеме његове смрти, као и коришћење стана након тога, а што је релевантно и за правилну одлуку у овом спору, па се наводи ревизије истакнути у овом правцу, не могу прихватити основаним.

Из напријед изложеног произлази да оспорена пресуда нема недостатака на које указује ревизија тужиоца, као ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, па је у складу са одредбом члана 248. у вези са чланом 241. ЗПП-а одлучено као у изреци.

Предсједник вијећа

Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић